

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 - pročišćeni tekst i 5/2014 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Autorsko pravo i srodna prava u Republici Hrvatskoj uređena su Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 167/2003, 79/2007, 80/2011, 125/2011 i 141/2013) - u daljnjem tekstu: ZAPSP, koji se primjenjuje od 30. listopada 2003. godine, s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 7. kolovoza 2007. godine, s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 1. srpnja 2013. godine, te s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 5. prosinca 2013. godine (u članku 381. stavku 1. točki. 5 Kaznenog zakona, objavljenog u Narodnim novinama, broj 125/2011, određeno je da danom stupanja na snagu Kaznenog zakona prestaje važiti odredba članka 188. ZAPSP-a), zatim Pravilnikom o stručnim mjerilima i postupku izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava i o naknadama za rad vijeća stručnjaka (Narodne novine, br. 72/2004, 151/2008 i 90/2013), koji je stupio na snagu 9. lipnja 2004. godine, s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 23. prosinca 2008. godine i s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 1. srpnja 2013. godine, kao i relevantnim međunarodnim ugovorima kojima je Republika Hrvatska pristupila.

ZAPSP-om su uređena sva pitanja koja čine pravnu stečevinu Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) u području autorskog i srodnih prava kao prava intelektualnog vlasništva. U okviru procesa usklađivanja zakonodavstva iz područja autorskog prava i srodnih prava s pravnom stečevinom EU, u ZAPSP-u su ugrađene odredbe sljedećih Direktiva: Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje; Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka; Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu; Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela; Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi zaštite prava intelektualnog vlasništva; Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija); Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija); Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od

23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) i Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. o izmjeni Direktive 2006/116/EZ o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava.

Također, u okviru poglavlja "Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga" ZAPSP je usklađen i s Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu.

Budući da je 25. listopada 2012. godine donesena Direktiva 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi, koja obvezuje države članice da donesu odgovarajuće zakone i druge propise do 29. listopada 2014. godine, potrebno je odredbe ZAPSP-a izmijeniti i dopuniti kako se to predlaže ovim zakonskim prijedlogom.

2. Osnovna pitanja koja se uređuju predloženim zakonom

Predloženim zakonom mijenjaju se i dopunjuju odredbe ZAPSP-a na način da se uređuje definicija djela siročadi (engl. *orphan works*) kao i predmeta srodnih prava (umjetničkih izvedaba, fonograma i videograma) na koje se na odgovarajući način primjenjuje definicija djela siročadi. Riječ je o djelima i predmetima srodnih prava kojima nije identificiran autor odnosno drugi nositelj prava, odnosno, ako je i identificiran, nije pronađen unatoč pažljivoj potrazi koja je provedena i evidentirana sukladno odredbama Direktive 2012/28/EU. Nadalje, uređuje se i novo sadržajno ograničenje isključivih prava u odnosu na autorska djela i predmete srodnih prava koji imaju status siročadi, u korist javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova, muzeja kao i arhiva, ustanova za filmsku i audio baštinu te javnih organizacija za radiodifuziju osnovanih u Republici Hrvatskoj. Ove institucije će nakon stupanja na snagu ovoga zakona uživati mogućnost da djela i predmete srodnih prava koji imaju status siročadi reproduciraju i stavljaju na raspolaganje javnosti. Ovo se sadržajno ograničenje uređuje u skladu s Direktivom 2012/28/EU, radi uspostavljanja pravnog okvira koji će na unutarnjem tržištu EU olakšati digitalizaciju i širenje djela i druge građe zaštićene autorskim i srodnim pravima, za koju se ne može identificirati nositelj prava ili se on ne može pronaći, što je jedna od ključnih aktivnost Digitalnog plana za Europu.

U svrhu utvrđivanja može li određeno djelo ili predmet srodnog prava biti svrstano u kategoriju djela siročadi, potrebno je provesti pažljivu potragu za nositeljem prava, uz konzultiranje odgovarajućih izvora za određenu vrstu djela, odnosno predmeta srodnih prava, a koja se provodi prije korištenja djela ili predmeta srodnih prava, pa se i to uređuje ovim zakonom. Direktiva 2012/28/EU u Prilogu navodi i obavezni minimum izvora koji moraju biti konzultirani za pojedine kategorije autorskih djela i predmeta srodnih prava pri provođenju potrage za nositeljem prava. Evidencije o rezultatima ovakvih pažljivih potraga na temelju kojih je utvrđen status djela siročadi, zatim podaci o korištenju djela siročadi od stane organizacija ovlaštenih za njihovo korištenje prema Direktivi 2012/28/EU te sve naknadne promjene statusa djela ili fonograma trebaju se dostavljati radi pohrane u javno dostupnu internetsku bazu podataka koju osniva i kojom će upravljati Ured za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu Europske unije (Office for the Harmonization in the Internal Market, OHIM), sa sjedištem u Alicanteu, Španjolska.

Ovim se zakonom, također, uređuje da će djelo ili predmet srodnog prava kojem se utvrdi status siročeta u bilo kojoj državi članici EU imati isti status u Republici Hrvatskoj bez potrebe provedbe dodatnih aktivnosti kao što je pažljiva potraga. Također, za djelo ili predmet srodnog prava kojem se utvrdi status siročeta u Republici Hrvatskoj imat će isti status u drugim državama članicama EU.

Naposljetku, ovim se zakonom propisuje i mogućnost okončanja utvrđenog statusa djela siročeta, ako se nositelj prava pojavi i zatraži ostvarivanje svojih prava u odnosu na njegovo autorsko djelo ili drugu zaštićenu građu. U tom slučaju nositelj prava ima pravo na pravičnu naknadu za prethodno korištenje djela ili druge zaštićene građe.

3. Posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Predloženim zakonom postiže se potrebna usklađenost s Direktivom 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi. Na taj način uspostaviti će se pravni okvir koji će olakšati digitalizaciju i širenje djela i druge građe zaštićene autorskim pravom ili srodnim pravima za koju se ne može identificirati nositelj prava ili se nositelj prava, čak i ako je utvrđen, ne može pronaći - djela siročadi. Navedena digitalizacija jedna od ključnih aktivnosti Digitalnog plana za Europu koji je izložen u odgovarajućoj komunikaciji Europske komisije.

Nakon stupanja na snagu ovoga zakona u Republici Hrvatskoj će javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove i muzeji i druge pravne osobe koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i arhivi, ustanove za filmsku ili audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju moći provoditi sveobuhvatnu digitalizaciju svojih zbirki i arhiva s ciljem stvaranja hrvatskih digitalnih knjižnica, koje će se uklopiti u sustav europskih digitalnih knjižnica. Time se doprinosi očuvanju i širenju hrvatske kulturne baštine koja je ujedno i dio europske kulturne baštine. Usklađenim djelovanjem posredstvom Direktive 2012/28/EU države članice EU, a među njima i Republika Hrvatska, doprinose stvaranju europskih digitalnih knjižnica, kao što je Europeana.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Predviđa se da će Državni zavod za intelektualno vlasništvo obveze koje proizlaze iz ovoga zakona, u pogledu odgovarajućih administrativnih poslova i poslova prosljeđivanja podataka o izvršenim pažljivim potragama i utvrđenju statusa djela i predmeta srodnih prava siročadi prikupljenim od javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova, muzeja i drugih pravnih osoba koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i arhiva, ustanova za filmsku i audio baštinu, te javnih organizacija za radiodifuziju osnovanih u Republici Hrvatskoj, prema Uredu za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu Europske unije (Office for the Harmonization in the Internal Market - OHIM), sa sjedištem u Alicanteu, Španjolska, moći obavljati u okviru postojećih ljudskih resursa i planiranih sredstava.

Također, s obzirom na to da se sukladno obvezama iz Direktive propisuje obveza isplate pravične naknade nositeljima prava na djela i predmetima srodnih prava koji su korišteni na način utvrđen Direktivom 2012/28/EU u svojstvu siročadi, a u slučajevima kada se nositelji prava naknadno jave, sredstva za isplatu ove naknade trebaju se osigurati u državnom proračunu za one obveznike koji se financiraju iz državnog proračuna u odgovarajućim razdjelima Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i proračunu Hrvatske radiotelevizije.

Međutim, procjenjuje se da navedena dodatna sredstva s obzirom na prirodu stvari neće u znatnoj mjeri utjecati na državni proračun, budući da sredstva za isplatu pravične naknade s osnova korištenja djela na način utvrđen Direktivom 2012/28/EU treba planirati na

stavkama obveznika na način koji odgovara onome za obavljanje redovne djelatnosti, odnosno za plaćanje naknade za korištenje djela autora i nositelja srodnih prava kod kojih su isti poznati. Naime, riječ je o situaciji koja će se pojavljivati rijetko i iznimno, pa se stoga ne očekuje znatan utjecaj na visinu do sada planiranih sredstava na tim stavkama.

Također, predviđa se da će EU snositi glavninu troškova edukacije djelatnika javnih institucija koje će obavljati pažljivu potragu radi utvrđivanja statusa djela siročadi i dostave u jedinstvenu bazu podataka.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Odredbama članka 206. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013) predviđena je mogućnost da zakon bude donesen po hitnom postupku kada se usklađuje s propisima Europske unije. Budući da je svrha i cilj ovoga zakona usklađivanje s propisima EU, preciznije, s Direktivom 2012/28/EU o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi, to se predlaže donošenje ovoga zakona po hitnom postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

Članak 1.

U Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 167/2003, 79/2007, 80/2011, 125/2011 i 141/2013), članak 1.a mijenja se i glasi:

"Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose sljedeće direktive Europske unije:

- Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje (SL L 248, 6.10.1993.),
- Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka (SL L 77, 27.3.1996.),
- Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22.6.2001.),
- Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13.10.2001.),
- Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi zaštite prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30.4.2004.),
- Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006.),
- Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27.12.2006.),
- Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27.12.2006.),
- Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) (SL L 111, 5.5.2009.),
- Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. o izmjeni Direktive 2006/116/EZ o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 265, 11.10.2011.),
- Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27.10.2012.)."

Članak 2.

U članku 4. stavku 2. iza riječi: "iznimkama i ograničenjima autorskog prava," dodaju se riječi: "djelima siročadi i pažljivoj potrazi,".

Članak 3.

Iza članka 12. dodaju se naslovi iznad članaka, te članci 12.a i 12.b koji glase:

"DJELA SIROČAD

Članak 12.a

(1) Ako nakon provedbe potrage i evidencije iz članka 12.b ovoga Zakona nije identificiran autor ili nijedan od koautora nekog djela ili, čak i ako je identificiran autor ili jedan ili više koautora nekog djela, ali nijedan od njih nije pronađen, to se djelo smatra djelom siročetom.

(2) Ako nakon provedbe i evidencije potrage iz članka 12.b ovoga Zakona nisu identificirani svi koautori nekog djela ili, čak i ako su identificirani, nisu pronađeni, na njih će se primjenjivati članak 84.a ovoga Zakona, ali samo ako su svi identificirani i pronađeni koautori dali dopuštenje za reproduciranje i stavljanje na raspolaganje javnosti tog djela na način koji je opisan u članku 84.a ovoga Zakona. Prava koautora koji su identificirani i pronađeni ostaju netaknuta.

(3) Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se na:

- djela izdana u obliku knjiga, časopisa, novina, revija ili drugih tiskovina koja čine sastavni dio zbirke u javno dostupnim knjižnicama, obrazovnim ustanovama ili muzejima i drugim pravnim osobama koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i zbirki arhiva ili ustanova za filmsku i audio baštinu;
- kinematografska ili druga audiovizualna djela koja čine sastavni dio zbirke u javno dostupnim knjižnicama, obrazovnim ustanovama ili muzejima i drugim pravnim osobama koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i zbirki arhiva ili ustanova za filmsku ili audio baštinu; i
- kinematografska ili druga audiovizualna djela koje su proizvele (producirale) javne organizacije za radiodifuziju do zaključno 31. prosinca 2002. godine i koja se nalaze u njihovim arhivima;

koja su zaštićena autorskim pravom i prvi puta izdana u Republici Hrvatskoj ili, ako nisu izdana, prvi puta emitirana u Republici Hrvatskoj.

(4) Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i na djela iz stavka 3. ovoga članka koja nikada nisu bila izdana ili emitirana, ali su ih na drugi način uz pristanak autora prvi puta javno objavile javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove ili muzeji i druge pravne osobe koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu, te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom da se opravdano može predmnijevati da se autori tih djela ne bi protivili korištenjima opisanim u članku 84.a ovoga Zakona.

(5) Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i na djela koja su ugrađena ili uključena u djela ili čine sastavni dio djela iz stavaka 3. i 4. ovoga članka.

(6) Autor ili koautor djela koje se prema stavcima 1. do 5. ovoga članka smatra djelom siročetom može u bilo kojem trenutku prekinuti primjenu navedenih odredbi u odnosu na vlastita prava.

(7) Djelo koje se prema pravu druge države članice Europske unije smatra djelom siročetom, smatra se djelom siročetom i u Republici Hrvatskoj, bez potrebe provedbe postupka potrage iz članka 12.b ovoga Zakona te se na njega primjenjuju odredbe iz članka 84.a ovoga Zakona.

Isto se na odgovarajući način primjenjuje i na koautorska djela u odnosu na koja je u drugoj državi članici Europske unije utvrđeno da im pripada status djela siročadi jer nisu identificirani ili pronađeni svi koautori, ali samo u odnosu na njihov koautorski dio.

(8) Članak 12. ovoga Zakona kojim se uređuju presumpcija autorstva i ostvarivanje autorskog prava kad autor nije poznat (uključujući autorska prava na anonimnim djelima i djelima objavljenim pod pseudonimom) primjenjuje se u mjeri u kojoj nije u suprotnosti s ovim člankom.

PAŽLJIVA PORAGA ZA UTVRĐIVANJE STATUSA DJELA SIROČADI I EVIDENCIJA PODATAKA

Članak 12.b

(1) Javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove ili muzeji i druge pravne osobe koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u Republici Hrvatskoj dužne su u svrhu identifikacije i/ili pronalaženja autora ili koautora, odnosno u svrhu utvrđenja statusa djela siročeta u dobroj vjeri provesti pažljivu potragu za svako djelo. Pažljiva potraga provodi se prije uporabe djela, pretragom odgovarajućih izvora za odnosnu kategoriju djela. Ako postoje dokazi na temelju kojih se može zaključiti da se relevantni podaci o nositeljima prava mogu pronaći u drugim državama, pretražit će se i izvori podataka dostupni u tim državama.

(2) Odgovarajući izvori iz stavka 1. ovoga članka su:

1. za objavljene knjige:
 - a. zbirke obaveznih primjeraka, osobito nacionalne bibliografije, knjižnični katalozi, biografski priručnici, normativne i bibliografske baze podataka knjižnica i ostalih ustanova,
 - b. baze podataka i dokumentacija udruženja nakladnika te udruženja autora u Republici Hrvatskoj,
 - c. postojeće baze podataka i registri, WATCH (Writers, Artists and their Copyright Holders), ISBN (International Standard Book Number) i baze podataka o knjigama u tisku,
 - d. baze podataka i dokumentacija odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za ostvarivanje prava reproduciranja,
 - e. izvori koji objedinjuju više baza podataka i upisnika, uključujući VIAF (Virtual International Authority Files) i ARROW (Accesible Registers of Rights Information and Orphan Works);
2. za novine, časopise, dnevne listove i periodične publikacije:
 - a. ISSN (International Standard Serial Number) za periodične publikacije,
 - b. kazala i kataloge iz knjižnica i zbirki,
 - c. zbirke obaveznih primjeraka, osobito nacionalne i specijalne bibliografije,
 - d. baze podataka i dokumentacija udruženja nakladnika te udruženja autora i novinara u Republici Hrvatskoj,
 - e. baze podataka i dokumentacija odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za ostvarivanje prava reproduciranja,
 - f. biografski priručnici;

3. za vizualna djela, uključujući likovna djela, fotografije, ilustracije, nacрте, arhitekturu, skice kasnijih djela i druga slična djela koja se nalaze u knjigama, časopisima, novinama, dnevnim listovima te u drugim djelima:
 - a. izvori navedeni pod točkama 1. i 2. ovoga stavka,
 - b. baze podataka i dokumentacija odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za vizualne umjetnosti, uključujući i udruge za ostvarivanje prava reproduciranja,
 - c. prema potrebi, baze podataka agencija za arhiviranje slika;
4. za audiovizualna djela, umjetničke izvedbe, fonograme i videograme:
 - a. zbirke obveznih primjeraka,
 - b. baze podataka i dokumentacija udruženja producenata u Republici Hrvatskoj,
 - c. baze podataka i dokumentacija institucija za filmsku i audio baštinu te nacionalnih knjižnica,
 - d. baze podataka s relevantnim normama i oznakama kao što su ISAN (International Standard Audiovisual Number) za audiovizualnu građu, ISWC (International standard Music Work Code) za glazbena djela i ISRC (International Standard Recording Code) za fonograme,
 - e. baze podataka i dokumentacija odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za autore, izvođače, proizvođače fonograma i proizvođače videograma (filmske producente),
 - f. popisi suradnika i drugi podatci koji se pojavljuju na omotu djela ili predmeta srodnog prava,
 - g. baze podataka i dokumentacija drugih udruženja koje predstavljaju određenu kategoriju nositelja prava.

(3) Pažljiva potraga provest će se ako je djelo prvi puta izdano ili, ako nije izdano, prvi puta emitirano u Republici Hrvatskoj. Za kinematografska i druga audiovizualna djela pažljiva potraga provest će se ako filmski producent ima u Republici Hrvatskoj svoje sjedište ili uobičajeno boravište. Za djela iz članka 12.a stavka 3. podstavka 3. ovoga Zakona pažljiva potraga provest će se ako organizacija za radiodifuziju koja ih je objavila javnosti uz odobrenje autora ili drugog nositelja prava ima svoje sjedište u Republici Hrvatskoj.

(4) Institucije iz stavka 1. ovoga članka dužne su voditi evidenciju o provedenim pažljivim potragama. Podatke iz tih evidencija dostavljat će Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo koji je dužan bez odgode proslijediti ih Uredu za harmonizaciju na unutarnjem tržištu radi njihove pohrane u jedinstvenu javno dostupnu bazu podataka koju na Internetu uspostavlja i kojom upravlja taj Ured u skladu s Uredbom (EU) broj 386/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. travnja 2012. o povjeravanju Uredu za usklađivanje na unutarnjem tržištu (žigovi i dizajni) zadaća u vezi s provedbom prava intelektualnog vlasništva, uključujući i okupljanje predstavnika javnog i privatnog sektora u okviru Europske promatračnice za povrede prava intelektualnog vlasništva.

(5) Evidencije iz stavka 4. ovoga članka obuhvaćaju najmanje sljedeće podatke:

- a. rezultate pažljivih potraga koje su te institucije provele i na temelju kojih su izvele zaključak da se djela ili predmeti srodnih prava smatraju djelima odnosno predmetima srodnih prava siročadi,
- b. korištenje djela ili predmeta srodnih prava siročadi koje u skladu s člankom 84.a ovoga Zakona poduzimaju te institucije,
- c. sve promjene o prestanku statusa djela siročadi odnosno predmeta srodnog prava siročadi koje koriste te institucije,
- d. važeće kontakt podatke institucije."

Članak 4.

Članak 84. mijenja se i glasi:

"Javni arhivi, javne knjižnice, muzeji i druge pravne osobe koje obavljaju muzejsku djelatnost, obrazovne i znanstvene ustanove, ustanove za predškolski odgoj i socijalne (karitativne) ustanove mogu iz vlastitog primjerka reproducirati autorsko djelo na bilo koju podlogu za potrebe očuvanja i osiguranja građe, tehničke obnove i popravljivanja građe, upravljanja zbirkom i ostale vlastite potrebe, ako pri tome ne ostvaruju izravnu ili neizravnu komercijalnu korist."

Članak 5.

Iza članka 84. dodaje se naslov iznad članka i članak 84.a koji glasi:

"SLOBODNO KORIŠTENJE DJELA SIROČADI

Članak 84.a

(1) Javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove ili muzeji i druge pravne osobe koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u Republici Hrvatskoj mogu reproducirati djela siročad koja su sadržana u njihovim zbirkama u svrhu digitalizacije, stavljanja na raspolaganje javnosti, indeksiranja, katalogiziranja, očuvanja ili obnove te ih mogu stavljati na raspolaganje javnosti. Radnje reproduciranja i stavljanja na raspolaganje javnosti navedene institucije mogu poduzimati samo radi postizanja ciljeva vezanih uz njihove zadaće od javnog interesa, posebno radi očuvanja i obnavljanja djela siročadi koja čine sastavni dio njihovih zbirki te osiguravanja njihove dostupnosti za kulturne i obrazovne potrebe. Institucije mogu od takvih korištenja ostvarivati prihode, isključivo u svrhu pokrivanja svojih troškova u svezi s digitalizacijom i stavljanjem na raspolaganje javnosti djela siročadi. Navedeno ne utječe na pravo institucija na slobodu ugovaranja u okviru provedbe svojih zadaća od javnog interesa, posebno u pogledu sklapanja sporazuma o javno-privatnom partnerstvu.

(2) Prigodom svakog korištenja djela siročadi, institucije iz stavka 1. ovoga članka dužne su na uobičajen način navesti autora odnosno koautore tih djela koji su identificirani.

(3) Autor ili koautor koji ukine status djela siročeta u skladu s člankom 12.a stavkom 6. ovoga Zakona ima pravo na pravičnu naknadu za dotadašnje korištenje svojeg djela prema stavku 1. ovoga članka. Naknadu je dužna isplatiti institucija iz stavka 1. ovoga članka koja je koristila djelo. Visina naknade određuje se s obzirom na kategoriju djela siročadi, uzimajući u obzir, među ostalim, ciljeve Republike Hrvatske u području promicanja kulture, nekomercijalnu

narav korištenja koje poduzima institucija iz stavka 1. ovoga članka i kojim se ostvaruju ciljevi vezani uz njihove zadaće od javnog interesa kao što su promicanje učenja i širenje kulture, te moguću štetu koju su pretrpjeli autori. Pravična naknada isplaćuje se za najviše tri godine unatrag, računajući od dana ukidanja statusa djela siročeta.

(4) Zahtjev za isplatom pravične naknade može postaviti autor ili odgovarajuća udruga za kolektivno ostvarivanje prava koju je autor ovlastio na podnošenje takvog zahtjeva. Zahtjev za isplatom pravične naknade zastarijeva u roku od godine dana, računajući od dana ukidanja statusa djela siročeta.

(5) Odredbe iz ovoga članka ne utječu na propise o drugim pravima intelektualnog vlasništva, o uvjetnom pristupu, o pristupu uslugama kabelskog reemitiranja, o zaštiti nacionalnih bogatstava, o obvezi deponiranja, o zaštiti poštenog trgovanja, o poslovnoj tajni, o sigurnosti, o povjerljivosti, o zaštiti podataka i privatnosti, o pristupu javnim dokumentima, o ugovornom pravu te o slobodi tiska i slobodi izražavanja u medijima."

Članak 6.

(1) Ovaj Zakon primjenjuje se na sva djela, umjetničke izvedbe, fonograme i videograme koji su zaštićeni Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima na dan 29. listopada 2014. godine ili kasnije.

(2) Ovaj Zakon primjenjuje se ne dovodeći u pitanje bilo kakve akte sklopljene ili prava stečena prije 29. listopada 2014. godine.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Članak 1.a Zakona mijenja se jer se dodaje implementirana Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi, a ostale direktive usklađuju se s brojevima kodificiranih verzija.

Uz članak 2.

Propisuje se da se pravila o djelima siročadi iz članka 12.a i o pažljivoj potrazi iz članka 12.b primjenjuju i na srodna prava. Iz postojećih odredbi članka 4. stavka 2. ZAPSP-a već proizlazi da se sadržajna ograničenja koja su propisana za autorsko pravo, primjenjuju i na srodna prava. Na ovaj način implementirana je Direktiva 2012/28/EU u cijelosti, jer se ona odnosi kako na autorsko pravo, tako i na pravo umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i proizvođača videograma (filmskih producenata).

Uz članak 3.

Dodaje se novi članak 12.a pod nazivom "Djela siročadi" i članak 12.b pod nazivom "Pažljiva potraga za utvrđivanje djela siročadi i evidencija podataka".

Stavkom 1. propisuje se da se djelo smatra djelo siročetom kad unatoč propisanoj pažljivoj potrazi i evidenciji niti jedan od autora ili koautora nije identificiran ili pronađen.

Stavkom 2. propisuje se da će se u slučaju kad nisu svi koautori djela identificirani ili pronađeni djelo moći slobodno koristiti prema odredbama članka 84.a ovoga Zakona samo ako su svi identificirani i pronađeni autori dali dopuštenje za reproduciranje i stavljanje na raspolaganje javnosti. Također, propisuje se i da prava autora koji su identificirani i pronađeni ostaju netaknuta.

Stavcima 3. i 4. propisuju se djela i predmeti zaštite srodnih prava na koja se primjenjuje Direktiva, i to u slučaju kad su prvi puta izdana ili emitirana u Republici Hrvatskoj i u slučaju kad su objavljena na drugi način, a može se opravdano predmnijevati da se autori ne bi protivili slobodnom korištenju prema odredbama članka 84.a.

Stavkom 5. propisuje se da se odredbe Direktive 2012/28/EU primjenjuju i na djela koja su ugrađena u djela ili čine sastavni dio djela na koja se primjenjuje Direktiva.

Stavkom 6. propisuje se prestanak statusa djela siročadi, a to znači mogućnost autora ili koautora djela koje se smatra djelom siročetom da u bilo kojem trenutku okonča status djela siročeta u odnosu na svoja prava.

Stavkom 7. implementira se odredba Direktive 2012/28/EU o uzajamnom priznavanju statusa djela siročadi, što znači kad se u drugoj članici Europske unije djelo smatra djelom siročetom, isti status priznaje se djelu i u Republici Hrvatskoj. Dalje, propisuje se da se odredba na odgovarajući način primjenjuje i na koautorska djela.

Stavkom 8. propisuje se da se odredbe postojećeg članka 12. ZAPSP-a o presumpciji autorstva i ostvarivanju prava kad autor nije poznat primjenjuju u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti s odredbama Direktive 2012/28/EU.

U ovome članku implementirane su odredbe iz Direktive 2012/28/EU, na način da su u novi članak 12.a ZAPSP-a implementirane odredbe iz članka 1. stavaka 2., 3. i 4., članka 2. stavaka 1., 2., 3., 4. i 5. te članaka 4. i 5. Direktive 2012/28/EU.

Stavkom 1. članka 12.b propisuje se dužnost institucija od javnog interesa (javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova ili muzeja i drugih pravnih osoba koje obavljaju muzejsku djelatnost kao i arhiva, ustanova za filmsku i audio baštinu te javnih organizacija za radiodifuziju) osnovanih u Republici Hrvatskoj da u svrhu identifikacije i pronalaženja autora i utvrđenja statusa djela siročeta, prije uporabe djela, provedu pažljivu potragu za svako djelo, pretragom odgovarajućih izvora za odnosnu kategoriju djela, po potrebi uključujući i izvore podataka u drugim državama.

Stavkom 2. propisuju se odgovarajući obvezni izvori iz stavka 1. ovoga članka u skladu sa zahtjevima Direktive 2012/28/EU.

Stavkom 3. propisuju se slučajevi kad je potrebna pažljiva potraga u Republici Hrvatskoj.

Stavkom 4. propisuje se dužnost propisanih institucija od javnog interesa da vode evidenciju o svojim provedenim potragama i da podatke iz svoje evidencije prosljeđuju propisanom nacionalnom tijelu radi njihove pohrane u jedinstvenu javno dostupnu bazu podataka koju na Internetu uspostavlja i kojom upravlja Ured za harmonizaciju na unutarnjem tržištu. Ured za harmonizaciju na unutarnjem tržištu nadležan je za uspostavu i upravljanje navedenom bazom sukladno Uredbi (EU) broj 386/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. travnja 2012. o povjeravanju Uredu za usklađivanje na unutarnjem tržištu (žigovi i dizajni) zadaća u vezi s provedbom prava intelektualnog vlasništva, uključujući i okupljanje predstavnika javnog i privatnog sektora u okviru Europske promatračnice za povrede prava intelektualnog vlasništva (SL L 129, 16.5.2012., str. 1.).

Stavkom 5. propisuju se obvezni podaci evidencija u skladu sa zahtjevima Direktive 2012/28/EU.

U novi članak 12.b Zakona implementirane su odredbe iz članka 3. stavaka 1., 2., 3., 4. i 6. Direktive 2012/28/EU.

Uz članak 4.

U skladu s odredbama iz članka 5. Direktive 2001/29/EZ, u članku 84. ZAPSP-a kao ograničenje isključivog prava autora u korist pojedinih ustanova, koje svoje usluge ne naplaćuju, propisana je mogućnost reproduciranja autorskog djela iz vlastitog primjerka na bilo koju podlogu. Međutim, takvo reproduciranje ograničeno je samo na jedan primjerak. U kontekstu korištenja autorskih djela u digitalnom okruženju ograničenje reproduciranja samo u jednom primjerku stvara zapreku djelatnostima očuvanja i osiguranja građe, tehničke obnove i popravljivanja građe, upravljanja zbirkom i ostalim vlastitim potrebama, pa se predlaže postojeće ograničenje zamijeniti prikladnijim.

Uz članak 5.

Dodaje se novi članak 84.a pod nazivom "Slobodno korištenje djela siročadi".

Stavkom 1. propisuje se svrha u koju institucije od javnog interesa mogu koristiti djela siročad koja su sadržana u njihovim zbirkama. Propisuje se da se radnje korištenja djela siročadi (reproduciranja i stavljanja na raspolaganja javnosti) mogu poduzimati samo radi ostvarivanja njihovih zadaća od javnog interesa, u kojem se ističu očuvanje i obnavljanje djela siročadi koja čine sastavni dio njihovih zbirki te osiguravanja njihove dostupnosti za kulturne i obrazovne potrebe. Propisuje se da prihode koje institucije ostvare takvim korištenjem mogu koristiti samo za pokrivanje svojih troškova u vezi s digitalizacijom djela siročadi.

Stavkom 2. propisuje se obveza navođenja identificiranih autora i koautora prilikom svakog korištenja djela siročadi.

Stavkom 3. propisuje se pravo autora i koautora koji ukine status djela siročeta na pravičnu naknadu za dotadašnje korištenje njegovog djela kao djela siročeta. Uređuju se rokovi u kojima se isplaćuje naknada u odnosu na dan ukidanja statusa djela siročeta, uređuje se tko može podnijeti zahtjev za isplatom pravične naknade i rok zastarijevanja takvog zahtjeva.

Stavkom 4. propisuje se da Direktiva 2012/28/EU ne utječe na nastavak primjene drugih pravnih propisa.

Ovim člankom u ZAPSP su implementirane odredbe iz članka 6. stavaka 1., 2., 3., 4. i 5., te članka 7. Direktive 2012/28/EU.

Uz članak 6.

Propisuje se da se ovaj Zakon odnosi na ona djela i predmete srodnih prava koji su bili zaštićeni autorskim, odnosno srodnim pravom na dan 29. listopada 2014. godine ili kasnije. Svi prethodni ugovorni aranžmani i prava stečena prema propisima do tada ostaju netaknuti. 29. listopada 2014. godine određen je kao dan do kojeg države članice moraju obaviti usklađivanje svojih nacionalnih propisa s odredbama Direktive, te se sukladno odredbi članka 8. Direktive odredbe vezane uz djela siročadi primjenjuju na sva autorska djela i predmete zaštite srodnih prava koja su zaštićena na taj dan ili kasnije.

Uz članak 7.

Uređuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU,
ODNOSNO DOPUNJUJU**

Članak 1.a

Odredbe ovoga Zakona u skladu su sa:

- Direktivom Vijeća 91/250/EEC od 14. svibnja 1991. o zakonskoj zaštiti računalnih programa (SL L 122, 17. 5. 1991.),
- Direktivom Vijeća 92/100/EEC od 19. studenoga 1992. koja se odnosi na pravo iznajmljivanja i pravo posudbe te na određena prava srodna autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva (SL L 346, 27. 11. 1992.),
- Direktivom Vijeća 93/83/EEC od 27. rujna 1993. o koordinaciji nekih pravila koja se odnose na autorsko pravo i srodna prava primjenljivih na satelitsku radiodifuziju i kabelsku retransmisiju (SL L 248, 6. 10. 1993.),
- Direktivom Vijeća 93/98/EEC od 29. listopada 1993. kojom se harmonizira rok zaštite autorskog prava i nekih srodnih prava (SL L 290, 24. 11. 1993.),
- Direktivom 96/9/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o zakonskoj zaštiti baza podataka (SL L 77, 27. 3. 1996.),
- Direktivom 2001/29/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu (SL L 167, 22. 6. 2001.),
- Direktivom 2001/84/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13. 10. 2001.),
- Direktivom 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi zaštite prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30. 4. 2004.),
- Direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27. 12. 2006.),
- Direktivom 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 372, 27. 12. 2006.),
- Direktivom 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. (SL L 265, 11. 10. 2011.) kojom se mijenja Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava.

Članak 4.

(1) Zaštita srodnih prava, po ovom Zakonu, ostavlja netaknutom i ni na koji način ne utječe na zaštitu autorskog prava. Ni jedna odredba ovoga Zakona o zaštiti srodnih prava ne smije se tumačiti tako da šteti zaštiti autorskog prava. Ostvarivanje prava umjetnika izvođača na priopćavanje javnosti fiksidiranih izvedbi iz članka 125. točke 4. podstavka 2. ovoga Zakona ne može štetiti ostvarivanju autorskog prava.

(2) Odredbe iz ovoga Zakona o definicijama pojedinih autorskih imovinskih prava, o pravu na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje, o pravu na naknadu za javnu posudbu, kao i o iscrpljenju prava distribucije, iznimkama i ograničenjima autorskih prava, početku tijeka i učincima isteka rokova trajanja autorskog prava, autorskom pravu u pravnom prometu te o odnosu autorskog prava i prava vlasništva primjenjuju se na odgovarajući način i za srodna prava, ako za njih nije što posebno određeno ili ne proizlazi iz njihove pravne naravi.

Članak 84.

Javni arhivi, javne knjižnice, obrazovne i znanstvene ustanove, ustanove za predškolski odgoj i socijalne (karitativne) ustanove, a koje svoje usluge ne naplaćuju, mogu iz vlastitog primjerka reproducirati autorsko djelo na bilo koju podlogu u najviše jednom primjerku.

Prilozi:

- Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću
- Izjava o usklađenosti prijedloga propisa s pravnom stečevinom Europske unije, s tablicom usporednog prikaza